

transparant

EDITORIAAL

Kerst-Nieuwjaarswensen

Kerstmis in de hele wereld

Het blijft me verwonderen, Kerstmis wordt overal in de wereld gevierd. Als je zelf doorheen de tijdzones reist, kan de dag langer duren. Ik maakte een kerstdag mee van meer dan 24 uur, een intense dag vol belevenissen. Hij bracht me naar Seattle, waar ik hem mocht vieren met mijn zoon, schoondochter en kleine baby Vic. Een wonderlijk gebeuren van geluk! Op tweede kerstdag bracht ik een bezoekje aan de kathedraal van het aartsbisdom Seattle (Washington, VS). De kerk is toegewijd aan Sint-Jakob. Op hun website omschrijven ze zichzelf “ook als een parochiekerk voor een levendige geloofsgemeenschap met een lange geschiedenis die teruggaat tot de begindagen van Seattle. Wij zijn een parochie in de binnenstad voor velen die op de rand van armoede en eenzaamheid leven. We zijn een diverse gemeenschap die de verschillen van iedereen verwelkomt, accepteert en viert. We bestaan in het hart van de stad, maar soms komen onze parochianen van aanzienlijke afstanden om hier te bidden. Onze kathedraal is een kruispunt waar ideeën en uitdagingen, zowel oud als nieuw, worden verkend in het licht van het Evangelie van Jezus Christus. Ze is ook het centrum voor vele culturele en oecumenische evenementen die zowel een vitale grootstedelijke gemeenschap weerspiegelen als helpen vormen. Bovenal vormen we hier een gemeenschap van gebed.” Het is een krachtig signaal als je als geloofsgemeenschap in een grote stad betekenisvol kunt zijn, ook al vertegenwoordigt je amper 16 % van de bevolking. Ik herken er ook de droom in van vele geloofsgemeenschappen bij ons die een project indienen bij Space for Grace: op zoek naar vernieuwing en vitalisering.

Een schat bij de kribbe

In de kapel van de kathedraal vind je tijdens de kerstperiode een sfeervol tafereel van het kerstgebeuren. Het geheel nodigde me uit tot een moment van bezinning en gebed. En dan zag ik opeens een schatkist voor de kribbe staan. Een dame knielde neer en opende het kistje. Ik zag in elkaar gevouwen briefjes. Mijn nieuwsgierigheid was gewekt. Ik kwam dichterbij en zag een tafeltje met daarop de uitnodiging om een kerstgebed of een intentie neer te schrijven. Hoe eenvoudig mooi was dat: wat wilde ik aan de voeten van de pasgeboren God-in-mensenkind leggen? Wat droom ik voor onze wereld, voor alle mensen? Ik nam een briefje en schreef er mijn intenties op. Ik vertrouwde ze toe aan Hem die weet wat er in onze harten leeft. Misschien heb jij ook zo'n schatkistje gevonden? Misschien wil jij ook iets toevertrouwen aan het Kind? Voelen we ons uitgedaagd om mee te werken aan het realiseren van die intenties? Dan wordt Gods droom met ons een stukje meer werkelijkheid.

Christa Damen, voorzitter

Beste wensen voor 2023

Voor het IPB wordt 2023 een jaar vol uitdagingen. We zullen Carine Devogelaere enorm missen. Zij was coördinator sinds 2008 en kende de geschiedenis van het IPB als geen ander. We danken haar voor alles wat zij voor het IPB heeft betekend! Carine wordt opgevolgd door Jobbe Janssen die al enkele maanden in dienst is. We wensen hem heel veel succes. In de tweede helft van het jaar kiezen we een nieuwe voorzitter. Mijn mandaten zijn dan afgelopen. Ik hoop dat er iemand bereid wordt gevonden om in mijn voetsporen te treden. Het IPB heeft een belangrijke plaats in onze Vlaamse Kerk en verdient de best mogelijke omkadering. Ik wens haar het allerbeste toe, maar onze wensen gaan ook naar alle leden en sympathisanten van het IPB. Dankjewel voor jullie steun, ook in 2023.

Morgen zal anders zijn dan vandaag.

Space for Grace: terugblik en toekomst

Op 3 december 2022 organiseerden het IPB en Space for Grace een colloquium, met als titel 'Morgen anders dan vandaag, samenspraak over vernieuwing in de Kerk'. Anders dan bij de fora waren we dit keer noch in Brussel, noch in Antwerpen te vinden, maar werden we gastvrij onthaald in het Diocesaan Pastoraal Centrum (DPC) van Mechelen. Christa Damen, voorzitter, verwelkomde hartelijk alle aanwezigen. De ruim 100 deelnemers luisterden naar de uiteenzetting van Pieter Vandecasteele, programmadirecteur bij Porticus, over de opstart, het doel en de eerste bevindingen van Space for Grace. Het innovatiecharter en hoe we er zelf mee aan de slag zouden kunnen gaan, werd besproken in kleine groepen. Aansluitend leidde Christa Damen een panelgesprek met Mgr. Koen Vanhoutte (hulpbisschop voor Vlaams-Brabant en Mechelen en bisschop-referent van het IPB), Sofi Van Ussel (Directeur IJD) en Bruno Spriet (Global project manager Porticus en toekomstige secretaris-generaal van de Bisschoppenconferentie in België).

Tijdens de lunchpauze was er de mogelijkheid om door middel van een posterpresentatie achttien projecten van Space for Grace te leren kennen. In de namiddag kreeg iedereen de kans om drie smaakmakers te volgen.

Notae ecclesiae, 17 eeuwen ecclesiologie

In de 4de eeuw van onze jaartelling werden de 'notae ecclesiae' in het leven geroepen. Deze vier 'attributen' van de Kerk kwamen uit de geloofsbelijdenis van Nicea-Constantinopel en zijn eenheid, heiligheid, katholiciteit en apostoliciteit. Deze vier kenmerken dienen vandaag als criteria voor de Space for Graceprojecten die worden ingediend en beoordeeld.

Maar hoe is deze keuze tot stand gekomen? Vanuit welke nood is ze vertrokken?

In 2014 was er een samenwerking tussen het IPB en Porticus met het project 'Levende geloofsgemeenschappen' waarbij meer dan 1.000 respondenten de vragenlijst invulden en waar 120 levende geloofsgemeenschappen zich registreerden op de toenmalige website van *geloven beweegt*.

De grote vraag die bleef hangen na het project is ook meteen de centrale vraag van het Space for Graceproject geworden: hoe kunnen we lokale geloofsgemeenschappen waar talent, inspiratie en goede ideeën aanwezig zijn, ondersteunen? Er werd gekozen om te experimenteren, te evalueren, te leren, te groeien en te vieren.

Om de 'attributen' van de Kerk vandaag te gebruiken, moesten ze naar de huidige taal en context worden vertaald. Dat heeft zijn vorm gekregen in selectiecriteria die voor alle projecten gelden.

"We moeten de comfortabele pastorale norm van 'men heeft het altijd zo gedaan' achter ons laten. Ik nodig iedereen uit om durvend en creatief te zijn bij dit noodzakelijk herdenken van de doelstellingen, de structuren, de stijl en de methoden van de evangelisatie binnen de eigen gemeenschappen."

Paus Franciscus, Evangelii Gaudium 33

De projectmedewerkers komen samen in een 'learning community', een lerende gemeenschap, waar al de projecten vertegenwoordigd zijn. Er wordt uitgewisseld over de eigen werking en nieuwe vaardigheden en kennis worden met elkaar gedeeld. Door middel van interviews met vijftien (belanghebbende) stakeholders binnen de Vlaamse Kerk kwam Space for Grace tot een beginmeting. Van daaruit evalueert ze de ondersteunde projecten en ziet ze wat toekomstige projecten te leren hebben van het verleden. Evalueren wordt op deze manier een hulpmiddel om te leren.

Het innovatiecharter

Na drie jaar projectbegeleiding maakte Space for Grace dit charter met de belangrijkste vijftien bevindingen en aanbevelingen voor mensen die innovatief aan de slag willen gaan in de hun kerkgemeenschap. We lichten er twee toe.

Verwoord innovatiespiritualiteit, van jezelf en van de geloofsgemeenschap.
Leer van anderen en wissel ervaringen uit.
Combineer hoofd, hart en handen.
Neem tijd, wees geduldig en tegelijk nieuwsgierig.
Besef de urgentie.
Luister naar diverse stemmen, ga in dialoog.
Ga voor de synthese, niet voor het compromis.
Durf vragen stellen.
Wees fier én kritisch.
Koester wrijving en spanning.
Gebruik de opportuniteiten die zich aandienen.
Verlaat de oude categorieën en de gebaande wegen.
Zoek expertise waar ze te vinden is, schakel professionals in.
Mislukken hoort erbij.
Vertrouw.

Verwoord innovatiespiritualiteit, van jezelf en van de geloofsgemeenschap.

De manier waarop je bidt, is de manier waarop je gelooft. Dat is het centrale uitgangspunt van 'Innovatiespiritualiteit', als je die innovatie mee in het gebed draagt, zal die innovatieve manier ook de manier zijn waarop je het geloof ervaart. Het 'Adsumus', het gebed om de synode over synodaliteit te begeleiden, is daar een duidelijk voorbeeld van. Het laat zien dat wie bidt op een manier die nieuw is, innovatie daardoor ook doorleeft.

Combineer hoofd, hart en handen.

Als voorbeeld grijpen we hier terug naar het belevingscentrum van het kapucijnenklooster in Meersel-Dreef. Met hoofd, hart en handen wordt bedoeld dat er een echte beleving moet zijn van het hele zijn. Het belevingscentrum speelt hier op in door al de zintuigen te prikkelen, of juist van prikkels te ontnemen. Zo is er een kamer die een grot voorstelt om de stilte te ervaren, een kamer die een bos voorstelt om de rust en schoonheid en de geluiden van het bos te waarderen, maar ook een kamer met een wolf. De wolf ligt er om een verhaal over vertrouwen en angst te kunnen vertellen.

De toekomst is nu, want morgen zal anders zijn.

Pieter Vandecasteele sprak de hoop uit dat er echt werk wordt gemaakt van een innovatiespiritualiteit: "Veranderingen hangen in de Kerk altijd samen met herbronning, back to basics, ons herinneren waar het Jezus om te doen was. Innovatie kan niet zonder het herontdekken van onze bronnen. We hoeven het warm water niet uit te vinden, we staan in een rijke traditie. Dat mag evenwel geen gestold en versteend erfgoed zijn, het moet levende traditie zijn."

Maar het citaat dat bij de meesten is blijven hangen, kwam van Gustav Mahler: "Traditie is het doorgeven van het vuur, niet het aanbidden van de assen."

De nieuwe vierde projectoproep werd tijdens het colloquium gelanceerd. Er waren verschillende mensen aanwezig die een projectidee hadden en meer informatie konden kregen over hoe een projectaanvraag verloopt.

Mensen die een project willen indienen, nemen contact op met Raf Lust (raf.lust@spaceforgrace.be) en hebben hiervoor de tijd tot eind maart 2023.

Jobbe Janssen

Diegenen die het innovatiecharter willen downloaden en verspreiden, kunnen dit via de website van Space for Grace: www.spaceforgrace.be.

Wij staan voor U, Heilige Geest,
in Uw naam komen we samen.

U die onze raadgever zijt,
kom tot ons,
sta ons bij,
woon in onze harten.

Leer ons wat we moeten doen
en toon ons de weg die we samen moeten volgen.

Behoed ons ervoor,
kwetsbaar en zondig als we zijn,
de richting kwijt te raken
en verwarring te veroorzaken.

Laat niet toe
dat onwetendheid ons op het verkeerde pad brengt.

Geef ons de gave van onderscheiding:
dat we ons laten leiden door wat waar en goed is
zonder dat vooroordelen onze daden beïnvloeden.

Breng ons tot eenheid in U:
dat waarheid en gerechtigheid ons tot gids zijn
op de weg naar het eeuwige leven.

Dit vragen we U,
Gij die werkt in alle tijden en op alle plaatsen,
in gemeenschap met de Vader en de Zoon,
in de eeuwen der eeuwen.

Amen.

De Smaakmakers lieten ons hongeren naar meer.

Tijdens het colloquium kregen we zes experts over de vloer die in 20 korte minuten iets kwamen vertellen over hun expertise. Hieronder een overzicht van de smaakmakers en hun inhoud.

Innovatief communiceren – BIJLICHTEN.BE

Bijlichten is een gemeenschapsvormend project. We richten ons naar de zoekende mens die niet naar de vieringen komt. Omdat zij of hij dat niet wil, of niet kan, door bijvoorbeeld drukdruk of opgroeiende kinderen, ziekte, enzovoort ... We richten ons tot zinzoekers die online hun weg kennen en hongeren naar verrassende en inspirerende inhoud. We richten ons tot mensen die zich minder aangesproken voelen door de reguliere christelijke kanalen. We richten ons tot mensen uit het onderwijs, het zorgwerk, uit economische sectoren, enzovoort. We koesteren de ambitie om vanuit die online gemeenschapsopbouw nieuwe live groepen te induceren ...
 Voor meer informatie: <https://bijlichten.be/>

Kunst als sleutel

Deze smaakmaker stelt de werking en visie voor van Cultuur@Kerk-in-Roeselare: 'via culturele evenementen reflectie, ontmoeting en dialoog creëren over de spirituele rijkdom en schoonheid van het christelijk narratief'. Hierbij werd o.a. het (voorbij) Eden Kunstenfestival 2022 gepresenteerd, zowel naar de inhoud als naar de praktische organisatie en voorbereiding ervan. In het interactieve tweede deel van de smaakmaker werden – ter bespreking - enkele stellingen en perspectieven geformuleerd over de plaats van kunst en cultuur in de verkondigingsmissie van een geloofsgemeenschap en de Kerk in het algemeen.

Voor meer informatie: <https://cultuur-kerkinroeselare.be/>

Kerk als huis met vele kamers

"Het huis van God heeft vele kamers", inspireert Christus ons. Daarom nam Rob het ter harte om het overgrote huis van God met slechts één bestemming nieuw in te richten met vele kamers met plaats voor meer zielen en dus meer vreugde. "Zo gaven we onder meer plaats aan een huiskamer, een open kamer (voor nieuwe vieringen), een studiekamer met draadloos internet, een meditatiekamer en werd de misviering knusser verpakt in de 'eucharistische kamer' of de 'kamer der dankzegging'."

Een nieuwe viering in die open kamer is de maandelijkse Unconditional Celebration.

Deze nieuwe viering zet in op een positief mensbeeld en op een universeel godsbeeld. Ook wie zich niet wil verbinden aan godsdienst of kerk kan zich thuis voelen en krijgt de kans zich spiritueel te ontwikkelen. Dit is de bedoeling van Unconditional. Dit alles gebeurt in een uitdrukkelijk muzikaal kader.

Voor meer informatie: <https://www.parochieduffel.be/unconditional>

De toekomst van religieus patrimonium

Al eeuwenlang vormen parochiekerken plekken van godsdienst- en gemeenschapsbeleving in Vlaanderen. Sinds de achttiende eeuw ontstonden deze gebouwen als plekken van spiritualiteit. Het zijn plaatsen waar eeuwenlang mensen uitdrukking gaven aan hun hoop en geloof. Kerken en kapellen vormen het middelpunt van dorpsleven en gemeenschappen, vaak letterlijk. In deze 21ste eeuw is de oorspronkelijke functie van dit patrimonium niet langer een antwoord op hedendaagse behoeften van onze samenleving. Anno 2022 zijn bijna 1800 kerken in Vlaanderen op zoek naar een nieuwe en duurzame toekomst.

Hoe kunnen we vandaag hun betekenis herwaarderen? Hoe kunnen we in dit traject de (geloofs)gemeenschap een rol geven? In deze smaakmaker boden we hiertoe een waaier van mogelijkheden.

Voor meer informatie: <https://www.kapittel.eu/>

Ketenzorg

Door 'ketenzorg' structureel vorm te geven wil de stuurgroep de parochie en de plaatselijke zorgvoorzieningen wederzijds integreren. Zo willen we een antwoord bieden op de vermaatschappelijking van de zorg en op de uitbouw van de Kerk als een diaconale Kerk, een Kerk die naar buiten gericht is, een Kerk met open deuren. We beogen met vallen en opstaan een uitgebreide, goed georganiseerde ketenzorg waarbij we zorg dragen voor elkaar en verweven entiteiten worden, eerder dan aparte eilandjes. In ons gedeeld visioen kan ieder die het wenst, passend ondersteund worden op spiritueel vlak. Zo wordt het WZC een spirituele oaseplek met een satellietkerk.

Stadsklooster De Bron: inspireren, verbinden en verbeelden richting nieuwe kloostervorm

Kloosters zijn en waren rebels vanuit hun contemplatie, ze zijn deel van de Kerk, maar staan er ook weer wat naast. Ze staan volop in de samenleving, maar ook weer niet. Op die weg wil Stadsklooster De Bron een rol gaan opnemen: inspireren, verbeelden en verbinden. We dromen dat het klooster van de Augustinessen een 'schiereiland' van nieuwheid kan worden, broos en fris, een broedplaats en warme haven voor velen. De site in Harelbeke biedt zoveel kansen om hieraan tegemoet te komen. Daarnaast heeft het gebouw ook vele uitdagingen, wat ons ertoe verplicht om te gaan ondernemen en samen te werken. Dat vinden we naast een uitdaging vooral ook een opluchting. Het verplicht ons om buiten de gekende kaders te opereren en anderen ook mogelijkheden aan te bieden. Met de steun van Space For Grace zetten we hier stappen. We geven een inzicht in ons traject.

Voor meer informatie: <https://www.stadskloosterdebron.be/>